

EDUCATIEVE MASTER IN DE ECONOMIE

UNIVERSITEIT ANTWERPEN

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

7 JANUARI 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	7
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	13
2.4	Eindoordeel.....	15
3	Beoordelingsproces	16
4	Overzicht oordelen	17
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	18
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	19
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	19
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	22
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	23

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

Vanaf het academiejaar 2019-2020 worden de lerarenopleidingen aan de universiteiten hervormd. In plaats van een extra jaar te volgen na de masteropleiding, kunnen studenten al leraar worden in hun vakgebied tijdens hun masteropleiding, in een nieuwe 'educatieve master' naast de bestaande 'domeinmaster'.

De Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) heeft al haar educatieve masters ontwikkeld in samenwerking met de faculteiten en gebruikt daarvoor de structuur van de Antwerp School of Education, opgericht in 2015, over alle educatieve masters heen. Zoals bepaald in het nieuwe decreet lerarenopleiding, werkt ze daarvoor samen met centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) uit de regio die tot eind dit academiejaar (2018-2019) ook nog lerarenopleidingen organiseren, met name in Antwerpen (Provincie en HBO5 Stad Antwerpen), in Mechelen (Crescendo en TSM) en in Turnhout (Horito).

De domeinspecifieke leerresultaten (DLR's) die alle educatieve masteropleidingen in Vlaanderen moeten nastreven, zijn gevalideerd door de NVAO op 15 oktober 2018. De educatieve master economie van de UAntwerpen heeft die vertaald in opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR's), gericht op het leraarschap en op de integratie tussen leraarschap en vakdomein. Ze sluiten aan bij de onderwijsvisie van de universiteit, die gaat voor competentiegericht onderwijs, de band tussen onderzoek en onderwijs, internationalisering, activerend en studentgericht onderwijs. Daarbij hebben de vier door de Vlaamse overheid bepaalde thema's een duidelijke plaats gekregen, met name omgaan met diversiteit, leren en instructie, klasmanagement en meertaligheid.

De commissie is evenwel van oordeel dat de algemene visie van waaruit de opleiding vertrekt verdere uitwerking verdient: wat is leren, wat is onderwijzen, tot welke leraar wil men opleiden? Ze beveelt de opleiding aan om dat te doen in samenspraak met de Antwerp School of Education.

Het niveau van een masteropleiding (VKS-niveau 7) is geborgd, zo blijkt uit de overzichten in het dossier. De OLR's sluiten aan bij de actuele eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld. De commissie concludeert dat de opleiding daarmee voldoet aan de vastgestelde criteria voor het beoogde eindniveau, de eerste standaard.

De commissie stelt ook vast de opleiding voldoet voor de tweede standaard, de onderwijsleeromgeving. Er is een nieuw programma uitgewerkt voor alle educatieve masteropleidingen, aansluitend bij de visie van de Universiteit Antwerpen. Via een klankbordgroep, opgericht door de Antwerp School of Education, worden de curriculumvernieuwingen afgetoetst met het werkveld.

De commissie herkent in het programma de krachtlijnen van de onderwijsvisie van de UA. Er komen zes thema's aan bod: diversiteit, leerlingbegeleiding, klasmanagement, krachtige leeromgevingen, school- en professionaliseringsbeleid en onderwijsontwikkeling en -onderzoek.

Het standaardcurriculum zit goed in elkaar. Het bestaat uit theoretische opleidingsonderdelen (algemene didactiek, leren en motiveren en onderwijskundige concepten), twee vakdidactieken gekoppeld aan stages en oefenlessen, en de masterproef. De werkvormen zijn aangepast aan het programma van de opleiding. Naar aanleiding van de nieuwe ontwikkelingen in het secundair onderwijs vanaf 1 september 2019 beveelt de commissie evenwel aan om waar nodig het programma van de educatieve master te actualiseren.

Studenten kunnen de tweede vakdidactiek ook vervangen door een profileringsvak, wat de commissie positief vindt. Wel moet duidelijk worden aangegeven welke profileringsvakken van de algemene lijst in de opleiding educatieve master in de economie gevolgd kunnen worden.

Een heel aantal punten werden tijdens het gesprek verhelderd, waaronder de wetenschappelijke onderbouwing van de opleiding, het voorbereidend traject en het mastertraject voor de reguliere studenten.

De stage is goed geregeld. De student krijgt de nodige ruimte om die in te vullen volgens eigen interesses, maar binnen een helder kader. Studenten moeten in verschillende soorten scholen stage doen. De commissie kreeg een duidelijk beeld van de mentoren in de scholen en hoe de samenwerking met de scholen verloopt.

In de vakdidactiek, de stage en de masterproef wil men de componenten van leraarschap en vakinhoud integreren. Op grond van het dossier en het gesprek is voor de commissie die integratie van vakdomein en leraarschap in het curriculum echter nog niet volledig duidelijk. De commissie vertrouwt erop dat dit bij de verdere uitwerking van het curriculum verder gestalte zal krijgen.

Conform het decreet zal men ook aangepaste programma's organiseren voor verschillende groepen zij-instromers, bijvoorbeeld studenten die al hun domeinmaster hebben behaald en studenten in LIO-banen. Tot slot is er in voldoende budget en in gekwalificeerd personeel voorzien, stelt de commissie vast. De voorzieningen voldoen.

De derde standaard betreft de toetsing van studenten. De commissie stelt vast dat de uitwerking van het toetsbeleidsplan in de opleiding educatieve master in de economie nog niet ver gevorderd is. De visie op toetsing van de component leraarschap sluit aan bij de visie en bij het didactisch concept van de educatieve masters van de Universiteit Antwerpen. Vertrekkend van het huidige toetsbeleidsplan van de SLO wordt voor de educatieve master een nieuw toetsbeleidsplan uitgewerkt. De commissie beveelt aan om dat op korte termijn uit te rollen. Daarbij ziet ze een belangrijke rol weggelegd voor de Onderwijscommissie. De commissie heeft er vertrouwen in dat het toetsbeleid dan garant zal staan voor een betrouwbare, valide en transparante toetsing van de studieonderdelen, die aangeeft in hoeverre de student de vooropgezette doelstellingen behaalt en dus voldoet aan standaard 3. Ze vraagt speciale aandacht voor de masterproef in het verkorte traject, die slechts negen studiepunten telt, waarvan drie punten voor praktijk. Ze heeft vragen bij de relevantie en de haalbaarheid van die beperkte masterproef en beveelt aan die kwestie te herbekijken.

De visitatiecommissie (hierna: commissie) die de educatieve master in de economie heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier, en het toelichtend gesprek.

Den Haag, 7 januari 2019

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor educatieve master in de economie van Universiteit Antwerpen,

Douwe Beijaard
(voorzitter)

Bea Bossaerts
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

Voor het ontwerpen van de opleiding educatieve master in de economie is men uitgegaan van de visitatie van de specifieke lerarenopleiding (SLO) van de Universiteit Antwerpen (UA) in de laatste ronde (2012), uitgaande van de bestaande speerpunten: academische gerichtheid én praktijkgerichtheid, en een vakdidactische en algemeen onderwijskundige invalshoek.

Over de visitatie van de centra voor volwassenonderwijs (CVO's) en de impact ervan op de educatieve master vond de commissie niets terug in het aanvraagdossier. De gesprekspartners geven aan dat die input minder relevant was omdat de CVO's weinig focusten op de praktijk, terwijl men die focus in de educatieve masteropleiding precies wil versterken. De CVO's werden wel betrokken bij het overleg over het concept van de opleiding en het beoogd eindniveau, zo geven de gesprekspartners aan.

De opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR's) zijn gestoeld op de onderwijsvisie van de UA Antwerpen, gekenmerkt door competentiegericht onderwijs, de nexus onderzoek-onderwijs, internationalisering, activerend en studentgecentreerd onderwijs. Ze zijn gericht op de basiscompetenties voor leraren, vastgesteld door de Vlaamse Regering. Daarbij hebben de vier decretaal bepaalde thema's een duidelijke plaats gekregen, met name omgaan met diversiteit, leren en instructie, klasmanagement en meertaligheid.

Een diepgaande vakinhoudelijke kennis wordt expliciet als OLR geformuleerd, wat een duidelijke gerichtheid aangeeft van de leerresultaten van het leraarschap op het vakdomein. De belangrijke rol van (leren) reflecteren in het onderwijs vanuit de theorie en de praktijk krijgt de nodige aandacht, wat voldoet aan de actuele visie waarbij reflectie de sleutel tot professionalisering van de leraar vormt. Ook de onderzoekende houding komt in de OLR's sterk op de voorgrond. Tijdens het gesprek wordt benadrukt dat men niet alleen leraars wil afleveren die goede lesgevers zijn, maar ook leraars die een team kunnen leiden en vernieuwing op gang kunnen brengen vanuit nieuwe onderzoeksgegevens.

De commissie stelt vast dat in het dossier nauwgezet verwoord staat en vaak schematisch gevisualiseerd wordt hoe de onderscheiden doelen en inhouden herkenbaar zijn in de verschillende fasen en componenten van de opleiding. Daarbij is de link tussen de domeinspecifieke leerresultaten (DLR's) en de opleidingsspecifieke leerresultaten herkenbaar aangetoond, wat meteen ook een garantie vormt voor het masterniveau (VKS 7) en de internationale aftoetsing van de leerdoelen.

Na lezing van het dossier heeft de commissie de indruk dat de onderwijsvisie meer ingegeven is vanuit leerpsychologische inzichten dan vanuit pedagogische ideeën. De opleiding is het daarmee niet eens en verwijst naar de algemene didactiek en naar de aspecten van de opvoedende rol in de leerlingenbegeleiding, het klasmanagement enz. Pedagogische inzichten komen ook aan bod in de leerlijnen die door de algemene vakken lopen. Een inclusieve mindset vormt het pedagogisch kader van de opleiding.

De commissie wilde graag toelichting bij de keuze voor drie afstudeerrichtingen (Bedrijfskunde, Economisch beleid en Sociaaleconomische wetenschappen). De gesprekspartners geven aan dat de bacheloropleidingen op dezelfde inhoudelijke manier zijn georganiseerd. Door dit in de educatieve master door te trekken, kunnen studenten daar expert worden in leraarschap én op een van deze deelgebieden, aansluitend bij hun interesses. Dit aanbod is uniek, kan extra studenten aantrekken en hen meer kansen bieden op de arbeidsmarkt in scholen of elders, zo wordt verwacht. De educatieve master wil immers niet enkel voorbereiden op het leraarschap, maar bijvoorbeeld ook uitstroom genereren naar bedrijven.

De samenwerking tussen de Antwerp School of Education en de faculteiten om de lerarenopleidingen gecoördineerd vorm te geven, vindt de commissie getuigen van een belangrijke verbindende en kwaliteitsbewakende aanpak.

Overwegingen

De opleidingsspecifieke leerresultaten van de opleiding zijn helder voor de commissie. Ze richten zich op het leraarschap en op de integratie tussen leraarschap en vakdomein. Die integratie krijgt vorm in de samenwerking tussen de Antwerp School of Education en de faculteiten.

Het VKS-niveau 7 is geborgd, wat onder meer blijkt uit de koppeling van de OLR's aan de DLR's, die ook aansluiten bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld.

De commissie vindt het positief dat de CVO's betrokken waren bij het denkproces over het concept van de nieuwe opleiding. De keuze tussen drie studierichtingen biedt de studenten meerdere professionele opties, wat de commissie een goed plan vindt.

De gevraagde toelichting bij de onderwijsvisie maakte voor de commissie de achterliggende motieven niet duidelijk en bleef te veel in deelaspecten hangen. Ze beveelt daarom aan om de algemene visie van waaruit de opleiding vertrekt goed te expliciteren: wat is leren, wat is onderwijzen, tot welke leraar wil men opleiden? Hierbij is ook aandacht nodig voor het achterliggende mens- en maatschappijbeeld en voor de pedagogisch-didactische insteek van de onderwijsverstrekkers. Waarom wil de opleiding zich bijvoorbeeld toespitsen op activerend en studentgecentreerd onderwijs? De commissie moedigt de Antwerp School of Education aan om de onderwijsvisie scherper uit te tekenen.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Het curriculum van het domein leraarschap verschilt van dat van de SLO. Het is door de Antwerp School of Education uitgewerkt als een generiek model voor generatiestudenten en zij-instromers in de educatieve masteropleidingen van de instelling, gebaseerd op de elementen van de onderwijsvisie van de Universiteit Antwerpen (zie standaard 1).

Via een klankbordgroep, opgericht door de Antwerp School of Education bij zijn ontstaan in 2015, worden curriculumvernieuwingen afgetoetst met het werkveld. De klankbordgroep komt in principe één keer per jaar samen, maar tijdens de transitie van SLO naar educatieve master vaker.

In alle onderdelen van het curriculum komen zes thema's aan bod: diversiteit, leerlingbegeleiding, klasmanagement, krachtige leeromgevingen, school- en professionaliseringsbeleid en onderwijsontwikkeling en -onderzoek.

De lerarenopleiding staat voor 60 studiepunten en bevat zoals decretaal bepaald een praktijkcomponent van 30 studiepunten. Ze wordt opgesplitst in twee deeltrajecten: een traject van 15 studiepunten op te nemen in de bacheloropleiding of als voorbereidingsprogramma, en een traject van 45 studiepunten in de educatieve master. Het voorbereidend traject in de bachelor omvat altijd zes studiepunten praktijk en wil studenten motiveren voor de lerarenopleiding en het lerarenberoep. Ze kunnen er proeven van het hele palet. Desgevraagd geven de gesprekspartners aan dat het niet de bedoeling is om studenten op basis van het voorbereidend traject in de bachelor te selecteren voor de educatieve master.

Het standaardcurriculum bestaat uit theoretische opleidingsonderdelen (algemene didactiek, leren en motiveren en onderwijskundige concepten), twee vakdidactieken gekoppeld aan stages en oefenlessen, en de masterproef. Studenten kunnen de tweede vakdidactiek ook vervangen door een keuze- of profileringsvak, dat dieper ingaat op bepaalde thema's uit het basispakket en aansluit bij prioritaire overheidsthema's en bij uitkomsten van recente bevragingen van studenten, waaronder meertalig onderwijs, onderwijskundig ontwerpen en zorg.

De commissie vond het vreemd dat ook STEM in het rijtje van profileringsvakken is opgenomen. Uit het gesprek blijkt dat de informatie over de component leraarschap in alle dossiers van de educatieve masters van de UAntwerpen dezelfde is. Het lijstje met profileringsvakken geldt als mogelijkheid voor alle studenten in een educatieve master. Voor de educatieve master economie zal de keuze voor STEM evenwel worden afgeraden. Voor een student met een bachelor handelsingenieur bijvoorbeeld zou dit wel mogelijk zijn.

Een congruentietabel in het dossier toont welke competenties van de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR's) door de verschillende opleidingsonderdelen kunnen worden gerealiseerd. Daarbij is de verhouding van theorie en praktijk doorheen de respectieve stage-, oefen- en praktijkfasen verhelderend aangegeven, zo stelt de commissie vast.

Op de vraag of de CVO's betrokken waren bij het uitwerken van het curriculum voor de educatieve master economie, wordt aangegeven dat dit tot nu toe zeer beperkt was. Vanaf begin volgend jaar (2019) zal men de programma's samen met de CVO's verder ontwikkelen.

Het was de commissie op basis van het dossier niet helemaal duidelijk hoe de kennisbasis van de masteropleiding academisch wordt onderbouwd. De gesprekspartners geven aan dat alle docenten verbonden zijn aan de onderzoeksgroepen Edubron en Didactica, waardoor zij in de opleiding de laatste stand van het internationaal wetenschappelijk onderzoek zullen meegeven.

Het didactisch concept (cirkelmodel) is volgens de commissie doordacht en getuigt van visie op het leertraject. Theorie, praktijk en reflectie worden in het curriculum door elkaar verweven en competenties worden geleidelijk opgebouwd, wat aansluit bij de gangbare constructivistische visie op leren.

De opleiding zal een waaier van werkvormen hanteren in lijn met de beoogde doelstellingen, waaronder hoorcolleges en veel activerende werkvormen: werk- en responsiecolleges, zelfstudie, praktijkoefeningen, oefenlessen, stages, blended learning. Ook reflectieopdrachten komen aan bod. De gesprekspartners geven evenwel aan dat de reflectie nog meer in het programma moet worden verankerd.

In de vakdidactiek wordt zeer sterk ingezet op een wisselwerking tussen praktijkervaring en theoretische kaders. Er zijn oefenlessen, waarbij studenten zaken kunnen uitproberen en nadien in groep bespreken. Zelfreflectie, reflectie in groep en systematische feedback stimuleren de student om kritisch na te denken over zijn sterktes en zwaktes en over hoe hij de basiscompetenties van de leraar kan verwerven. Welke leerkracht wil hij worden, hoe wil hij werken en waarom? Reflecties op oefen- en stagelessen brengt de student samen in een vakdidactisch portfolio, dat zijn competenties van het leraarschap zichtbaar maakt. Zijn sterktes en zwaktes worden opgevolgd tijdens de lesstages.

Uit het gesprek blijkt dat de vakdidactiek een cruciale rol speelt om het vakdomein economie en het leraarschap in het curriculum te integreren. In de vakdidactiek wordt op basis van de eindtermen en de leerplannen economie in het secundair onderwijs de link gelegd naar de curricula in de domeincomponent in de bachelor en in de master. Ook het omgekeerde proces doet zich voor, van domein naar lerarenopleiding.

De gesprekspartners geven ook aan dat de integratie in het curriculum van de component leraarschap en de domeincomponent aan de Universiteit Antwerpen bewaakt wordt via formeel overleg tussen de faculteiten en de Antwerp School of Education.

Op de integratie van de domeincomponent en de component leraarschap wordt bij uitstek ingezet in de masterproef. De docenten uit de domeinmaster en de educatieve master zijn samen verantwoordelijk voor de begeleiding, de beoordeling van de masterproef en voor de ondersteunende activiteiten (infosessies, seminars e.d.). De integratie van domein en leraarschap wordt ook gegarandeerd door de verplichting om scriptietypes en -onderwerpen aan een formeel overleg met academisch personeel uit de beide opleidingen voor te leggen.

Conform het generieke model voor de lerarenopleiding opteert de Universiteit Antwerpen voor een generiek masterproefconcept, toepasbaar op de verschillende studietrajecten. De masterproef wordt vormgegeven via een portfolio, waarbij telkens een gelijkaardige structuur wordt gevolgd: de onderzoeksmethodologie, de scriptie en de praktijktoepassing. In de masterproef doorloopt de student de volledige cyclus van onderwijsonderzoek en wordt zijn onderzoekende houding als leraar ontwikkeld.

Onderzoeksvragen en -onderwerpen kunnen worden aangeboden door de opleiding, aansluitend bij de onderzoeklijnen van de UA-onderzoeksgroepen betreffende onderwijsvraagstukken, Didactica en Edubron. Daarnaast kunnen scholen en andere partners (pedagogische begeleidingsdiensten, erfgoedinstellingen ...) reële vragen uit de klas- of schoolpraktijk of een andere educatieve context voorleggen voor onderzoek, wat een samenwerking met de opleiding voor het werkveld aantrekkelijk maakt. Een student kan ook zelf een onderzoeksonderwerp voorstellen vanuit eigen ervaring of eigen interesses. Kortom, elk masterproefonderwerp moet op de een of andere manier relevant zijn voor de praktijk en dat punt moet de student altijd expliciteren in de scriptie.

Een ander belangrijk punt van het curriculum is de stage. De commissie stelt vast dat de stage goed is opgevat met de aangegeven groeipotentie, conform de afspraken die hierover op VLIR-niveau zijn gemaakt. Het is ook positief dat studenten in hun stage zullen kennismaken met diverse contexten, waaronder de grootstedelijke context.

De opleiding geeft aan dat ze alleszins het huidige stagevademeccum wil behouden, waarin voor verschillende opleidingsonderdelen wordt aangegeven wat kan en wat niet en welke regels er gelden inzake differentiatie van de stageplaatsen. Studenten doen altijd stage in een schoolcontext die hen minder vertrouwd is. Zo mag een student bijvoorbeeld niet dezelfde lessen geven in parallelklassen en ook niet in zijn vroegere school. Voor de stage wordt er samengewerkt met de scholen van alle onderwijskoepels en netten.

De laatste stage (profielingsstage) kan vrij worden ingevuld door de student, ook in het buitenland, zo geven de gesprekspartners aan. Ze beseffen evenwel dat de internationalisering van de stage nog in de kinderschoenen staat en verdere uitwerking verdient.

De commissie geeft aan dat een goed netwerk van stagementoren van groot belang is, samengesteld na een degelijke selectie en omkaderd door professionalisering, nascholing en kwaliteitszorg.

De gesprekspartners geven aan dat er veel contact is met de stagementoren in de scholen, voor economie nu 30 tot 40 in getal. Voor elke vakdidactiek is er een team met een praktijkassistent, die de contacten met de scholen en mentoren onderhoudt en in het licht van het tekort aan stagescholen waar mogelijk oog heeft voor win-winsituaties. Stagiaires kunnen bijvoorbeeld in het kader van hun profielingsstage interims doen in de scholen.

Sinds vorig academiejaar kunnen de lerarenopleidingen in Vlaanderen gebruikmaken van het Vlaanderenbreed stageregistratiesysteem lerarenstage.be, maar daarmee is het mentorentekort nog niet opgelost. De gesprekspartners geven ook aan dat nog niet alle scholen tot dit systeem zijn toegetreten.

Om scholen aan zich te binden, wil de opleiding in de toekomst vaker de (nu tweejaarlijkse) mentorenverwendag organiseren, waar interessante inhoud en onderzoeksresultaten worden aangeboden.

De opleiding geeft aan dat de kwaliteit van de stagementoren wordt geborgd in de interactie met de praktijkassistenten en met – bij zware problemen – de vakdidacticus, en het opstellen van een zwarte lijst van mentoren die niet voldoen.

De commissie vraagt zich af of het door de regeling van de stage mogelijk is dat een student-leraar met een educatieve stage of een projectstage als profielingsstage afstudeert zonder een aaneensluitende tijd (bv. een volledige week) voltijds les te hebben gegeven. Tijdens het gesprek blijkt dat de situatie heel verschillend kan zijn, want studenten hebben ruimte om ook andere elementen van het leraarschap te ontwikkelen, bv. team teaching of lesgeven in het volwassenenonderwijs. De opleiding geeft aan dat dit een antwoord vormt op een lacune in de huidige lerarenopleiding, wat evenwel niet betekent dat om het even wat mogelijk is. Een stage moet altijd vooraf door de opleiding worden goedgekeurd.

Om de profielingsstage ruimer in te vullen, zal de opleiding haar netwerk uitbreiden in verschillende sectoren buiten het onderwijs, zoals cultuur, bedrijven enz.

Een punt dat de commissie in het dossier niet duidelijk vond, is hoe de educatieve master inspeelt op de vernieuwingen in het secundair onderwijs: de nieuwe structuur en de daaraan gekoppelde nieuwe vakken (bv. financiële geletterdheid), de nieuwe functie van leerplannen, het loskoppelen van eindtermen van vakken, de grotere autonomie van scholen die bv. kunnen kiezen om te werken met clusters of thema's enz.

De gesprekspartners geven aan dat ze de kwestie opvolgen van de aansluiting bij nieuwe vakdidactieken, waarover de Vlaamse Regering nog moet beslissen. De studenten aan de Universiteit Antwerpen kunnen alvast kiezen voor twee vakdidactieken, wat hen een ruimere blik geeft. De vakdidactieken zijn vaag omschreven in het dossier en de fiches voor vakdidactiek moeten nog worden uitgewerkt, zo stelde de commissie vast. De gesprekspartners geven aan dat ze dit nog zullen doen.

Conform het decreet wil men het curriculum organiseren in functie van de behoeften van verschillende groepen zij-instromers. Daarom komt er zowel dag- als avondonderwijs en voor een groot deel van de opleidingsonderdelen zijn er twee startmomenten in het academiejaar. De vier algemene onderwijskundige vakken zal men aanbieden op alle vestigingsplaatsen, de vakdidactiek enkel aan de universiteit. De commissie vroeg zich af hoe ondanks de verscheidenheid in doelgroepen hetzelfde eindniveau wordt geborgd. Tijdens het gesprek blijkt dat voor elk opleidingsonderdeel onder leiding van een vast ZAP-lid als hoofdtitularis de varianten worden uitgewerkt met aangepaste werkvormen.

Er is een specifiek verkort traject ontwikkeld voor studenten na hun domeinmaster, waarvan het didactisch concept identiek is aan dat van het volledige traject. Speciale aandacht bij de verkorte trajecten gaat ook naar de studenten in LIO-banen. Voor hen kan na een intakegesprek de inhoud van het traject en de praktijkcomponent worden bepaald (EVC-procedure) en de combinatie van werken en studeren worden gefaciliteerd, bv. via avondonderwijs.

Om rekening te houden met de verschillen tussen studenten worden activerende opdrachten ingezet in het curriculum en in de profileringsstage. Het belangrijkste verschil in het programma voor deze studenten zit in de beperkte masterproef, die het accent legt op het onderwijs specifieke deel. Meer daarover volgt onder standaard 3. Deze studenten kunnen ook een aangepaste stage volgen.

Een ander punt is het personeel dat voor de opleiding wordt ingezet. Nu zijn er vijf praktijkassistenten voor de opleiding, die worden ingeschakeld in de vakdidactieken en de stages. Zij hebben bijna allemaal een directe link met het onderwijsveld, met een vaste functie en/of grondige ervaring als leraar in het secundair onderwijs, het hoger niet-universitair onderwijs en/of het volwassenenonderwijs. De vakdidacticus is hoofddocent in het vakdomein en in de lerarenopleiding. Hij is betrokken in alle onderdelen van de lerarenopleiding.

Voor de financiering van de component leraarschap verwijst het dossier naar alle huidige middelen die door de UAntwerpen worden geïnvesteerd in de lerarenopleiding (basisfinanciering door de overheid aangevuld met middelen van de instelling) en de middelen die via de overdracht vanuit de CVO's beschikbaar worden.

Tijdens het gesprek wordt ook aangegeven dat de Antwerp School of Education een aparte allocatie heeft voor de lerarenopleiding. Studenten van de educatieve master tellen ook mee in de faculteit, waar dus geen verschillen zijn tussen de financiering van masterstudenten in het domein en in de educatieve master.

Het dossier geeft in de bijlagen een duidelijk overzicht van de geplande investeringen.

Overwegingen

De commissie herkent in het programma duidelijk de krachtlijnen van de onderwijsvisie van de UAntwerpen: competentiegericht onderwijs, de nexus onderzoek-onderwijs, internationalisering, activerend en studentgecentreerd onderwijs.

Het curriculum voldoet aan de decretale bepalingen. Een congruentietabel toont aan dat alle OLR's in het programma zijn opgenomen. De werkvormen zijn aangepast aan het programma.

De mogelijkheid om een keuzevak te kiezen vindt de commissie positief. Wat betreft STEM moet evenwel duidelijk worden gemaakt dat de studenten dit in de educatieve master economie niet als keuzevak kunnen kiezen.

Een heel aantal punten werden tijdens het gesprek verhelderd, waaronder de wetenschappelijke onderbouwing van de opleiding. De commissie stelt ook vast dat het voorbereidend traject in de bachelor doordacht is. Het mastertraject vormt een sterke voorbereiding op het leraarschap. Over de transparantie naar het werkveld is goed nagedacht.

De commissie vindt dat het generieke masterproefconcept dat de opleiding hanteert de student alle kansen geeft om zijn onderzoekende houding aan te scherpen en zijn rol als onderzoeker waar te maken. Ze waardeert het ook dat de masterproef relevant moet zijn voor de praktijk. Ze heeft wel vragen bij de korte masterproef in het verkorte traject, die verderop aan bod komt onder standaard 3.

De stage is goed geregeld. De student krijgt de nodige ruimte om die in te vullen volgens eigen interesses, maar binnen een helder kader. De differentiatie van de stageplaatsen is goed gereguleerd. De commissie kreeg een duidelijk beeld van het netwerk van mentoren, hun selectie, nascholing en monitoring. Ze stelt vast dat de opleiding wordt geconfronteerd met het algemene probleem dat het de stageschool is die de stagiaires kiest en niet omgekeerd. Ze waardeert het dat de opleiding tracht om waar mogelijk win-winsituaties te creëren voor zowel de opleiding als de scholen om zo voldoende goede stageplaatsen te garanderen.

Op grond van het dossier en de gesprekken is voor de commissie het beeld van de integratie van vakdomein en leraarschap in het curriculum nog niet volledig duidelijk. De commissie vertrouwt erop dat dit bij de verdere uitwerking van het curriculum verder gestalte zal krijgen in overleg met de CVO's en onder het toezien van de School of Education.

De commissie vindt het positief dat in de flexibele trajecten wordt rekening gehouden met de diverse beginsituaties van de studenten, terwijl hetzelfde eindniveau wordt geborgd.

Naar aanleiding van de nieuwe ontwikkelingen in het secundair onderwijs, beveelt de commissie aan om waar nodig de plannen te actualiseren.

Alle personeelsaspecten zijn goed geregeld, zo blijkt uit het dossier en het gesprek, waaronder de vakdidacticus, het CVO-personeel, de praktijkassistenten en hun ervaring in het secundair onderwijs.

De commissie stelt vast dat de inzet van middelen is samengebracht en goed geregeld wordt met het nieuwe allocatiemodel.

De commissie concludeert dat de inhoud en de vormgeving van het programma, inbegrepen de leervormen, het personeel en de voorzieningen, een samenhangende leeromgeving vormen die studenten de kans geeft om de beoogde leerresultaten te realiseren. De geplande investeringen zijn toereikend om het volledige opleidingstraject tot stand te brengen en aan te bieden.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

De informatie over toetsing en beoordeling in het dossier is beknopt en zeer vaag, zo stelde de commissie vast.

De visie op toetsing van de component leraarschap sluit aan bij het didactisch concept van de educatieve masters van de Universiteit Antwerpen, met name het 'cyclisch-progressief cirkelmodel', waarin praktijk, reflectie en theorie zijn verweven. Vertrekkend van het huidige toetsbeleidsplan van de SLO wordt voor de educatieve master een nieuw toetsbeleidsplan uitgewerkt met een mix van klassieke en geïntegreerde toetsen, aansluitend bij de gehanteerde werkvormen. De manier van evalueren kan eventueel worden aangepast in functie van de doelgroep.

De universiteitsbrede Onderwijscommissie van de educatieve master bepaalt de visie en het beleid ten aanzien van de toetsing en streeft naar een gedeelde gedragenheid en een gezamenlijke operationalisering in de opleidingen.

In het dossier wordt ook verwezen naar het Onderwijs- en Examenreglement en de beschrijving van de academische gerichtheid van de opleiding, maar op basis van het dossier en het gesprek blijkt dat de operationalisering van het toetsbeleidsplan in de opleiding educatieve master in de economie nog niet ver gevorderd is. Op de ECTS-fiches zijn bij de toetsing enkel de toetsvormen vermeld, congruent met de verschillende leervormen.

Enkele zaken zijn wel al uitgewerkt, bijvoorbeeld de formulieren voor de beoordeling van stages. Het dossier geeft ook aan dat vanaf de start van de opleiding niet alleen kennis en inzicht worden getoetst, maar ook analysevaardigheden en competenties in realistische contexten. De helft van de studiepunten van elke vakdidactiek is gealloceerd aan praktijk. Vooral de praktijkassistenten hebben tijdens de stagebezoeken contact met de mentor, met wie gedurende en aan het einde van de traject de evolutie van de student wordt besproken. In de beoordeling van de stage heeft de opleiding het laatste woord.

De commissie vindt het concept voor de toetsing van de drie trajecten LIO-banen niet duidelijk. Er is de reguliere LIO-baan (minstens 500 lesuren op jaarbasis), de LIO 'light' (tussen 200 en 499 lesuren op jaarbasis) en de beperkte werkplekvalorisatie (minder dan 200 lesuren op jaarbasis). De opleiding geeft aan dat de lesopdracht gebruikt kan worden voor de valorisatie van een aantal studiepunten van de praktijkcomponent, afhankelijk van de omvang van het LIO-traject.

De commissie merkt op dat de masterproef voor zij-instromers slechts negen studiepunten telt. Een student in het verkorte traject moet een beperkte masterproef maken waarin de nadruk ligt op het onderwijsspecifieke deel, wat weinig lijkt om de onderzoeksvaardigheden voldoende te verwerven en toe te passen. De gesprekspartners geven aan dat er van de negen studiepunten drie naar praktijk gaan, waardoor er slechts zes studiepunten overblijven voor onderzoek. De betrokken studenten hebben evenwel vroeger al een masterproef gemaakt waar ze hun onderzoekskompetenties in het vakdomein hebben aangetoond. In de masterproef van de educatieve master moeten ze dit enkel nog aantonen wat betreft de integratie van domein en onderwijs, zo leggen de gesprekspartners uit.

De opleiding geeft in het dossier aan dat ze in de toekomst een externe benchmark voor de beoordeling van de masterproef wil opzetten, naar analogie met die welke ook voor masterscripties in de domeinmaster worden georganiseerd, wat door de commissie gewaardeerd wordt.

Overwegingen

Op basis van het dossier en het gesprek blijkt dat de operationalisering van het toetsbeleidsplan in de opleiding educatieve master in de economie nog niet ver gevorderd is. De op de ECTS-fiches vermelde toetsvormen zijn congruent met de verschillende leervormen, maar moeten nog worden uitgewerkt. Ook de manier waarop studenten over de toetsing worden geïnformeerd, moet nog vorm krijgen.

De commissie beveelt aan dat het luik toetsing op korte termijn wordt uitgerold. Daarbij ziet ze een belangrijke rol weggelegd voor de Onderwijscommissie. De commissie heeft er vertrouwen in dat het toetsbeleid garant zal staan voor een betrouwbare, valide en transparante toetsing die aangeeft in hoever de student de vooropgezette doelstellingen behaalt.

De commissie vraagt speciale aandacht voor de masterproef in het verkorte traject, die slechts negen studiepunten telt, waarvan drie punten voor praktijk. Ze vindt dat dit te beperkt is om de student een volledige onderzoekscyclus te laten doorlopen en de eindcompetenties op dit onderdeel te verwerven. Een vroegere masterproef kan daarbij niet in rekening worden gebracht. Ze heeft vragen bij de relevantie en de haalbaarheid van die beperkte masterproef en beveelt aan om deze kwestie te herbekijken.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding educatieve master in de economie voldoende.

De commissie vindt het dossier op veel punten helder, maar op een aantal punten had ze meer verduidelijking nodig.

Het enthousiasme van de gesprekspartners die het dossier hebben toegelicht en het sterke vertrouwen in hun dossier waren opvallend. Het gesprek bracht op de meeste punten verheldering.

De Universiteit Antwerpen geeft tegen de achtergrond van het recente decreet lerarenopleiding al haar nieuwe educatieve masters vormgegeven in samenwerking met de faculteiten. Daartoe maakt ze gebruik van een centrale structuur, de Antwerp School of Education, die de commissie vertrouwen geeft voor de toekomst.

De commissie moedigt de Antwerp School of Education aan om de algemene onderwijsvisie voor de educatieve master nog scherper uit te tekenen: wat is leren, wat is onderwijzen, tot welke leraar wil men opleiden? Waarom maakt men bepaalde keuzes, bijvoorbeeld voor activerend en studentgecentreerd onderwijs?

Voor de commissie is ook de integratie van vakdomein en leraarschap in het curriculum nog niet volledig duidelijk geworden. Ze vertrouwt erop dat dit bij de verdere uitwerking van het curriculum verder gestalte zal krijgen, in overleg met de CVO's.

Naar aanleiding van de nieuwe ontwikkelingen in het secundair onderwijs, beveelt de commissie aan om waar nodig de plannen te actualiseren.

Op basis van het dossier en het gesprek blijkt dat vooral de operationalisering van het toetsbeleidsplan (standaard 3) in de opleiding educatieve master in de economie nog niet ver gevorderd is. De commissie beveelt aan dat het luik toetsing op korte termijn wordt uitgerold. Ze vraagt speciale aandacht voor de masterproef in het verkorte traject, die slechts negen studiepunten telt. Ze heeft vragen bij de relevantie en de haalbaarheid van die beperkte masterproef en beveelt aan om deze kwestie te herbekijken.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding educatieve master in de economie aan de Universiteit Antwerpen, die is ingebed in sterk ondersteunende structuren en kwaliteitszorg, de komende maanden het nodige zal doen om de opleiding verder voor te bereiden, in lijn met de standaarden en de criteria die in het beoordelingskader zijn vastgesteld.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 12 februari 2017.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 30 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 30 november 2018 om 15 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Elke Struyf**, onderwijsdeskundige, hoogleraar lerarenopleiding
- **Ann De Schepper**, coördinator educatieve masters
- **Wouter Schelfhout**, vakdidacticus economie
- **Koen Vandenbempt**, decaan Faculteit Bedrijfskunde en Economie, domein Bedrijfskunde
- **Diana De Graeve**, voorzitter onderwijscommissie Toegepaste Economische Wetenschappen, domein economisch beleid en sociaaleconomische wetenschappen

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 30 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 7 januari 2019.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Universiteit Antwerpen Prinsstraat 13 B-2000 ANTWERPEN +32 3 265 41 11 www.uantwerpen.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	<ul style="list-style-type: none"> Ann De Schepper, Vicerector Onderwijs
Naam associatie	Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA)
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatieve master in de economie
Afstudeerrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> Bedrijfskunde Economisch beleid Sociaal-economische wetenschappen
Niveau en oriëntatie	Master
(Bijkomende) titel	Master of Science
(Delen van) studiegebied(en)	<ul style="list-style-type: none"> Economische en toegepaste Economische wetenschappen
ISCED benaming van het studiegebied	<ul style="list-style-type: none"> 031 – Social and behavioural sciences 041 – Business and administration
Opleidingsvarianten	<ul style="list-style-type: none"> Regulier traject Verkort traject voor zij-instromers LIO's
Onderwijstaal	Nederlands
De vestigingen waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none"> Antwerpen Mechelen Turnhout
Studieomvang (in studiepunten)	90
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

Deze domeinspecifieke leerresultaten kunnen niet autonoom gehanteerd worden, maar dienen samen gelezen te worden met de desbetreffende domeinspecifieke leerresultaten van de gerelateerde vakmaster(s). Samen vormen zij de domeinspecifieke leerresultaten voor de educatieve masteropleiding.

1. De educatieve master beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren zoals geformuleerd in het 'Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de basiscompetenties van de leraren' ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen. Hij/zij kan die kennis inzetten om voor lerenden uitdagende leeromgevingen te creëren en kan op basis van die kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor de onderwijspraktijk ontwikkelen en aan de realiteit toetsen.
2. De educatieve master kan de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden in kaart brengen en een leeromgeving creëren die in al haar didactische componenten (leerdoelen, leerinhouden, leermaterialen, werk- en groeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij die beginsituatie en responsief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
3. De educatieve master kan een positief leer- en leefklimaat creëren, en door doelgerichte activiteiten en formele en informele interacties de brede persoonlijke, intellectuele en maatschappelijke ontplooiing van leerlingen ondersteunen.
4. De educatieve master kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten op korte en lange termijn plannen, met het oog op het evidence informed creëren van een gestructureerde, efficiënte, veilige en stimulerende leeromgeving.
5. De educatieve master kan communiceren met ouders of verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties met het oog op informatie-uitwisseling, het stimuleren van de betrokkenheid en participatie en het samen ontwikkelen van constructieve oplossingen om het leren van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
6. De educatieve master kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de doorstroming tussen onderwijsniveaus en naar de arbeidsmarkt.
7. De educatieve master is in staat om zelfstandig het beschikbare (inter)nationale wetenschappelijk onderzoek in het domein van het leraarschap in het algemeen en zijn discipline in het bijzonder te ontsluiten en de inzichten toe te passen in de eigen klas- en schoolcontext.
8. De educatieve master kent de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig en (vak)didactisch onderzoek.
9. De educatieve master gaat, gesteund op wetenschappelijk evidentie, kritisch-reflectief om met informatie, onderwijspraktijken, methodieken en leermiddelen. Hij/zij is zich bewust van lacunes in de empirische evidentie voor het gepast invullen van het leraarschap.
10. De educatieve master is in staat om een volledige onderzoekszyclus te doorlopen over een onderwijsrelevant onderwerp.
11. De educatieve master kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing bijdragen aan schoolbeleid en schoolontwikkeling.
12. De educatieve master kan door onderzoekend leren en kritische zelfevaluatie zijn functioneren als leraar bijsturen en op deze manier richting en innovatie geven aan zijn professionele praktijk en ontwikkeling.

13. De educatieve master is in staat om in een schoolteam constructief samen te werken met collega's en initiatief te nemen tot, deel te nemen aan en leiding te geven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg tussen leraren.
14. De educatieve master is in staat om over onderwijskundige thema's, het lerarenberoep, en zelf ontwikkelde oplossingen voor de onderwijspraktijk te communiceren met collega's en andere stakeholders in het onderwijs en als professional deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Prof. dr. Douwe Beijaard (*voorzitter*) is sinds 2007 hoogleraar Professional Learning aan de Eindhoven School of Education van de Technische Universiteit Eindhoven en was daar een tijdlang directeur. Hij begon zijn loopbaan als leraar in het Voortgezet Onderwijs en ging nadien Onderwijskunde studeren. Na het behalen van zijn doctoraat werkte hij aan de Universiteit Leiden en de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is redactielid van diverse (inter)nationale wetenschappelijke tijdschriften en lid van de Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen in Nederland. Hij maakt deel uit van het bestuur en de wetenschapscommissie van het Interuniversitair Centrum voor Onderwijsonderzoek en was in 2014-2015 visiting professor aan de Universiteit van Turku (Finland). Hij was lid van visitatiecommissies in binnen- en buitenland.

Luc De Man (*commissielid*) is master in de psychologische en pedagogische wetenschappen. Hij was inspecteur bij de Vlaamse onderwijsinspectie en ging recent met pensioen. Hij startte zijn loopbaan als leraar in de lerarenopleiding en was ook leraar in het secundair onderwijs. Nadien werd hij directeur in het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs, pedagogisch begeleider en hoofd van de Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO!. Tot voor kort was hij ook voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).

Prof. dr. Wim Groot (*commissielid*) is hoogleraar Evidence Based Education Research en Health Economics aan de Universiteit Maastricht University. Sinds 2015 doceert hij ook Evidence Based Education and Labor Market Policy aan de Universiteit van Amsterdam. Hij bekleedde de rol van consultant voor verschillende ministeries in Nederland, voor de Europese Commissie, de OESO en de Wereldbank.

Stijn Coussement (*student-commissielid*) werkt sinds oktober 2018 als onderwijzer in het lerarenplatform van twee scholengemeenschappen. Voordien volgde hij een bacheloropleiding Lager Onderwijs aan Vives (Torhout) en een masteropleiding Pedagogische Wetenschappen, Onderwijs- en Opleidingskunde aan KU Leuven. Tijdens zijn masterstage deed hij onderzoek naar de specifieke professionaliteit van de lerarenopleider aan het Centrum voor Onderwijsvernieuwing en de Ontwikkeling van Leraar en School (KU Leuven).

De commissie werd bijgestaan door:

- **Roxanne Figueroa Arriagada**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Bea Bossaerts**, freelanceredacteur, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Aanvraagdossier TNO educatieve master in de economie

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- TNO Educatieve master economie - Bijlage A
 - A.1 Toelichting bij het cirkelmodel
 - A.2 Domeinspecifieke leerresultaten
 - A.3 Allocatie van de opleidingsonderdelen
 - A.4 Realisatie van onderwijsleerresultaten – congruentietabel
 - A.5 VKS6 en VKS7 en Dublin-descriptoren
 - A.6 Docentenkorps
 - A.7 Onderwijskundige thema's
 - A.8 Bondige beschrijving van de opleidingsonderdelen
 - A.9 Masterproef
 - A.10 Investeringsplan
 - A.11 Curriculum afstudeerrichting Bedrijfskunde
 - A.12 Curriculum afstudeerrichting Economisch beleid
 - A.13 Curriculum afstudeerrichting Sociaaleconomische wetenschappen

- TNO Educatieve masters - Bijlage B

ECTS-fiches voor de opleidingsonderdelen uit de component leraarschap:

- Theoretische opleidingsonderdelen
- Vakdidactieken
- Profileringsvakken
- Stages
- Masterproefportfolio

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

CVO	Centrum voor volwassenenonderwijs
DLR('s)	Domeinspecifiek(e) leerresulta(a)t(en)
ECTS	European Credit Transfer System
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OLR('s)	Opleidingsspecifiek(e) leerresulta(a)t(en)
SLO	Specifieke lerarenopleiding
SP	Studiepunt(en)
TNO	Toets Nieuwe Opleiding
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
ZAP	Zelfstandig Academisch Personeel

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatieve master in de economie.

